

TÜRK EDEBİYATI ESERLER SÖZLÜĞÜ
(TÜRKÇENİN YAZILI EDEBİ BİRİKİMİ)
Dictionary of Works of Turkish Literature
(The Written Literary Heritage of Turkish Language)

Arş. Gör. Kadirhan ÖZDEMİR*

Fotoğraf 1: Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü Ana Sayfası (URL-1)

21. yüzyılda bilgiye ulaşmanın önemli yollarından biri internet ortamıdır. Genel ağın oldukça geniş kitlelere hitap etmesi ve bilgiye en kısa ve hızlı yoldan ulaşma imkânı sunması önemli bir avantajdır. Tüm bu avantajların yanında internet ortamında ciddi bir bilgi dezenformasyonunun olduğu da bilinen bir gerçektir. Eğitim, akademik çalışmalar ve farklı birçok sebeple araştırmacıların temel başvuru kaynaklarından biri olan internet, okuyucusuna akademik bilgi veren çeşitli web sayfalarına sahiptir. Bu noktada dikkat çeken önemli sayfalardan biri de yakın tarihte açık erişim politikasıyla okur karşısına çıkan kısa adı TEES olarak bilinen Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü (Türkçenin Yazılı Edebî Birikimi)'dür. Dijital bir ansiklopedi formatında olan TEES, 23 ay süren ulusal bir projenin çıktısıdır. Bu yazıda proje hakkında kısaca bilgi verilecek ve projenin sonuç raporundan yola çıkarak elde edilen neticeler okuyucuyla paylaşılacaktır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesinin desteklediği “Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü (Türkçenin Yazılı Edebî Birikimi) Projesi” 15.04.2021 tarihinde başlamış ve 15.03.2023 tarihinde tamamlanmıştır. Proje genel ağ ortamında açık erişim ilkesiyle okuyucuların dikkatine sunulmuştur. Elektronik ansiklopedi formatında yayımlanan çalışmaya ISBN numarası (978-9944-237-87-1) alınmıştır. Proje daha önce aynı kurumlar tarafından desteklenen “Prof. Dr. Mustafa İSEN’in yürütücülüğünde 2013-2015 ve 2017-2019 yılları arasında Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü (Başlangıçtan 20. Yüzyıla) ve Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü II (20. Yüzyıldan Günümüze 1860-1985) adlarıyla iki aşamalı olarak” (Çakır ve Erdoğan Aksu 2019: 231) gerçekleştirilen projenin doğal bir çıktısıdır. TEES projesinde madde yazımında içeriğin eser sahibinin hayatı hakkında bilgi edinmek için TEİS’e atıf yapılarak bitirilmesi de projeler arasındaki bağı ortaya koymaktadır. Projede, Yenileşme Dönemi

* Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Halk Bilimi Bölümü, Ankara/Türkiye, kadirhan.ozdemir@hbv.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4544-2000.

Türk Edebiyatı alanı başta olmak üzere Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde yer almayan sanatkarların eserlerine de yer verilmesi, her iki projenin birbirini tamamlayıcı nitelikte olması açısından (Tunç 2023: 77) ayrıca dikkat çekmektedir.

Projenin web sayfasında projenin amacı şu şekilde ifade edilmektedir:

Edebî eserlerle ilgili eldeki çalışmaların Türk edebiyatının edebî birikimini bütünlüklü bir bakışla ortaya koymak açısından yeterli olduğunu söylemek güçtür. Günümüzde her alanda olduğu gibi sanat eserinin üretimi ve tüketimindeki hızlı ve köklü değişim, edebî mirasın korunmasını ve gelecek kuşaklara aktarılmasını geçmiş dönemlerden çok daha önemli hâle getirmiştir. Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü Projesi (Türkçenin Yazılı Edebî Birikimi), böyle bir ihtiyaçtan yola çıkarak, Türkçenin başlangıçtan yeni bir edebiyat geleneğinin doğduğu 20. yüzyıla kadarki sözlü ve yazılı edebiyata ait edebî eserlerin bilimsel verilere dayalı ansiklopedik bir sözlüğünü hazırlamayı, titiz bir inceleme ve editörlük aşamasından sonra da Genel Ağ ortamında dünyanın hizmetine sunmayı amaçlamaktadır. (URL-2)

Genel ağ ortamında okuyucusuyla buluşan TEES Projesinin yürütücü isimleri arasında; Prof. Dr. Mustafa İSEN (Başkan), Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK, Prof. Dr. Osman HORATA, Prof. Dr. Filiz KILIÇ, Prof. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR OĞUZ, Prof. Dr. Muhsin MACİT ve Prof. Dr. Mehmet Öcal OĞUZ yer almaktadır. Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü'nde, "Divan, Âşık ve Tekke Edebiyatı geleneği ile Tanzimat sonrası Yenileşme Dönemi Türk Edebiyatının 19. yüzyıldaki örnekleri" (URL-3) yer almaktadır. Projede, "Divan-Yazılı Edebiyat" ve "Âşık ve Tekke Edebiyatı" olmak üzere iki genel alan bulunmaktadır. Bu alanlar kendi içerisinde 13 ayrı gruptan oluşmaktadır:

Divan-Yazılı Edebiyat

Başlangıç-15. Yüzyıl:

Prof. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR
OĞUZ

Doç. Dr. Mehmet GÜRBÜZ

Prof. Dr. Leyla KARAHAN (Dil Metinleri)

Doç. Dr. Hüseyin YILDIZ (Dil Metinleri)

16. Yüzyıl:

Prof. Dr. Filiz KILIÇ

Prof. Dr. Tuba İSEN DURMUŞ

Prof. Dr. Ayşe YILDIZ

17. Yüzyıl:

Prof. Dr. Muhsin MACİT

Doç. Dr. Abdülkadir ERKAL

Prof. Dr. Müjgân ÇAKIR

18. Yüzyıl:

Prof. Dr. Osman HORATA

Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL

Prof. Dr. Cafer MUM

19. Yüzyıl:

Prof. Dr. Mustafa İSEN

Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

Prof. Dr. Beyhan KESİK

Prof. Dr. Mehmet GÜNEŞ

Mecmua:

Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL

Doç. Dr. Mehmet GÜRBÜZ

Âşık-Tekke Edebiyatı

Genel Editör:

Prof. Dr. M. Öcal OĞUZ

Tekke-Tasavvuf Edebiyatı

Prof. Dr. Ahmet Cahit HAKSEVER

Prof. Dr. Hamiye DURAN

Prof. Dr. Tuba İSEN DURMUŞ

Doç. Dr. Tuğçe ERDAL

Âşık Edebiyatı

Başlangıç-15. Yüzyıl:

Prof. Dr. Hamiye DURAN

Dr. Emine ÇAKIR

16. Yüzyıl:

Doç. Dr. Tuğçe ERDAL

Dr. Hilal ERDOĞAN AKSU

17. Yüzyıl:

Doç. Dr. Selcan GÜRÇAYIR TEKE

Dr. Gözde TEKİN

18. Yüzyıl:

Dr. Tuna YILDIZ

Arş. Gör. Burakhan KABAÇAM (Ed. Yard.)

19. Yüzyıl:

Doç. Dr. Evrim ÖLÇER ÖZÜNEL

Arş. Gör. Kadirhan ÖZDEMİR (Ed. Yard.)

Projenin teknik ekibini Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı personelinde; Emine Sıdka TOPTAŞ, Şevket ÇALIŞKAN, Harun SARIGÜL, Fatih ÖZER ve Hüseyin KOCAKALE oluşturmaktadır.

23 ay süren projenin nihayete ulaşması için editörler kurulu ve teknik ekip düzenli olarak toplantılar gerçekleştirmiştir. Bu toplantılarda hem teknik hususlar hem de proje içeriğiyle ilgili konular gündem konusu olarak tartışılmıştır. Projede yaşanan ilerlemeler ve karşılaşılan sorunlar, bu toplantılarla bir karara bağlanmıştır. Projede 15 Nisan 2021 tarihinden 01 Ocak 2023 tarihine kadar toplam 22 çevrim içi toplantı düzenlenmiştir. Belli periyotlarla yapılan bu toplantılar, projenin sağlıklı bir şekilde ilerlemesini sağlamıştır.

TEES Projesi, yalnızca akademisyenler veya Türk Edebiyatı alanında çalışma yapan araştırmacılar için değil ayrıca bu alana ilgi duyan genel okurlar için de oldukça işlevsel bir web sayfasına sahiptir. Okuyucular, hazırlanan veri tabanında eserlerin isimleri, yazar veya şairleri, madde yazarları, yüzyılları, edebiyat alanları, yazıldıkları sahalara, alfabeleri, dilleri, nitelikleri, yapıları ve türleri/formları gibi kriterlere göre arama yapabilmektedir. Arama sonucunda ulaşılan madde başında eser hakkında detaylı bilgilere ulaşan araştırmacılar ayrıca esere ait örnek metinleri de okuyabilmektedir.

Projenin sonuç raporuna göre proje sisteminde aktif yazar olarak kayıtlı 1.685 kişi bulunurken bunlardan 1031 araştırmacı madde yazarı olarak projeye katkı sağlamıştır. Projenin sonunda yayımlanan madde sayısı 8.117'ye ulaşmıştır. Yazılan maddelerin toplam kelime sayısı içerik, eserden örnekler ve kaynakça bölümleriyle birlikte 3 milyon 660 bin 985'tir. Proje kapsamında yazılan maddeler hakkında yeni gelişmeler oldukça, sistemin güncelleme yapmaya izin vermesi projenin sürdürülebilirliği için önemli özelliklerinden biridir.

Dijitalleşme sürecinin kendini ağırlıkta hissettirdiği bu dönemde, “ansiklopedik yaklaşımın en modern hâliyle genel ağ ortamına taşınması, bilginin dijitalleşmesi, etkin ve hızlı erişim imkânı” (Karahana 2023: 365) sunması akademik çalışmalar için oldukça önem teşkil etmektedir. Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü (Türkçenin Yazılı Edebî Birikimi) bu noktada okuyucuları için güvenilir bir bilgi kaynağı özelliği taşımakta olup yeni yapılacak çalışmalara örnek teşkil etmektedir. Proje 20. yüzyıla kadar edebî eserler ile sınırlandırılmış olup başka bir çalışmada da 20. yüzyıldan sonraki edebî eserlerin benzer formatta çalışılabileceği görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Çakır, Emine ve Hilal Erdoğan Aksu. “Genel Ağın Büyük Ansiklopedi Projesi: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü (Başlangıçtan Günümüze)”, Millî Folklor 123 (2019): 231-235.
- Karahana, Ali. “Sürekli Yenilenen Bir Hazine: Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü”. Kültür Araştırmaları Dergisi 17 (2023): 361-367.
- Tunç, Saliha, “Türkçenin Yazılı Edebî Birikimi: Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü Projesi (TEES)”. Türk Edebiyatı Aylık Fikir ve Sanat Dergisi 596 (Yıl): 76-77.
- URL-1: <http://tees.yesevi.edu.tr> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2023).
- URL-2: <http://tees.yesevi.edu.tr/proje-hakkinda/proje-amaci> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2023).
- URL-3: <https://www.aksam.com.tr/cumartesi/turk-edebiyati-eserler-sozlugu-tek-bir-dijital-platformda/haber-1339360> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2023).